

NL

NL

NL

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 23.4.2009
COM(2009) 193 definitief

VERSLAG VAN DE COMMISSIE

**Solidariteitsfonds van de Europese Unie
Jaarverslag 2008**

en

**Verslag over de ervaring die de afgelopen zes jaar met het nieuwe instrument is
opgedaan**

INHOUDSOPGAVE

Deel 1: Jaarverslag 2008.....	3
1. Inleiding	3
2. Hangende aanvragen en in 2008 ontvangen nieuwe aanvragen.....	3
3. Financiering	5
4. Afsluitingen.....	6
Deel 2: Verslag over de ervaring die de afgelopen zes jaar met het nieuwe instrument is opgedaan	7
1. Inleiding	7
2. Algemene resultaten van de tenuitvoerlegging van het fonds	7
3. Beperkingen en zwakke punten in de werking van het fonds.....	8
4. Het verslag van de Rekenkamer over het Solidariteitsfonds	9
5. Conclusies: Verbetering van de werking van het instrument.....	10
Bijlage 1: Aanvragen EU-Solidariteitsfonds in 2008.....	13
Bijlage 2: Aanvragen EU-Solidariteitsfonds sinds 2002.....	14

DEEL 1: JAARVERSLAG 2008

1. INLEIDING

Het Solidariteitsfonds van de Europese Unie (SFEU) is opgericht op 15 november 2002¹. Krachtens artikel 12 van Verordening (EG) nr. 2012/2002 van de Raad van 11 november 2002 tot oprichting van het Solidariteitsfonds van de Europese Unie (hierna: "de verordening") moet elk jaar bij het Europees Parlement en de Raad een verslag worden ingediend over de activiteiten van het Fonds in het voorgaande jaar. Het eerste deel van dit verslag geeft een overzicht van de activiteiten van het fonds in 2008 met, net als in de voorgaande verslagen, de behandeling van hangende en nieuwe aanvragen en de beoordeling van de uitvoeringsverslagen met het oog op de afsluiting ervan.

2. HANGENDE AANVRAGEN EN IN 2008 ONTVANGEN NIEUWE AANVRAGEN

In 2008 heeft de Commissie vier in 2007 ingediende aanvragen behandeld en twee nieuwe aanvragen om SFEU-steun ontvangen. Bijlage 1 geeft een gedetailleerd overzicht van deze aanvragen, die zijn beoordeeld aan de hand van de criteria van de verordening en van de inlichtingen die de aanvragende staten konden verstrekken.

Verenigd Koninkrijk

Na de zware overstromingen in verschillende delen van het Verenigd Koninkrijk in juni en juli 2007 hebben de Britse autoriteiten op 20 augustus 2007 een aanvraag voor financiële bijstand ingediend en deze aanvraag op 26 oktober 2007 vervolledigd. Aangezien de totale directe schade van ruim 4,6 miljard euro boven de voor het VK geldende drempel voor steunverlening uit het fonds van 3,267 miljard euro lag, kon de ramp worden aangemerkt als "grote natuurramp", die daarmee onder het voornaamste toepassingsgebied van het Solidariteitsfonds viel. De Commissie heeft op 10 december 2007 besloten de begrotingsautoriteit voor te stellen een bedrag van 162,388 miljoen euro aan financiële steun uit het Solidariteitsfonds te verlenen. In 2008 werd de begrotingsprocedure in de Raad en het Europees Parlement afgerond en op 27 oktober 2008 werd de subsidie aan het Verenigd Koninkrijk uitgekeerd.

Frankrijk (Martinique en Guadeloupe)

In augustus 2007 werden de Franse overzeese departementen Martinique en Guadeloupe, twee eilanden van de Franse Antillen, getroffen door de orkaan "Dean", die ernstige schade veroorzaakte aan de infrastructuur en verschillende economische sectoren. Frankrijk heeft op 26 oktober 2007 een aanvraag voor financiële bijstand ingediend en deze aanvraag op 8 januari 2008 vervolledigd. Met een schade van 511 miljoen euro beantwoordde de storm niet aan de criteria van de verordening voor "grote rampen". Gezien echter de bijzondere kwetsbaarheid van dit ultraperifere

¹ PB L 311 van 14.11.2002.

gebied (in de verordening speciaal genoemd) en de ernstige impact en gevolgen van de ramp, concludeerde de Commissie dat de aanvraag beantwoordde aan de specifieke criteria van de verordening voor buitengewone regionale rampen. Op 10 september 2008 heeft de Commissie voorgesteld financiële steun te verlenen voor een bedrag van 12,780 miljoen euro. Na de begrotingsprocedure in de Raad en het Europees Parlement werd de subsidie op 24 december 2008 aan Frankrijk uitgekeerd.

Griekenland

In augustus 2007 werd een vrij aanzienlijk deel van Griekenland getroffen door bosbranden, die grote schade toebrachten aan verschillende economische sectoren en aan het milieu. De Griekse autoriteiten hebben op 30 oktober 2007 een aanvraag voor SFEU-steun ingediend en deze aanvraag op 24 januari 2008 vervolledigd. De totale directe schade werd geraamd op 2,118 miljard euro. Aangezien dit bedrag boven de voor Griekenland geldende drempel van 1 066,497 miljoen euro (d.w.z. 0,6% van het BNI) lag, werd de ramp aangemerkt als "grote natuurramp". Op 8 april 2008 heeft de Commissie voorgesteld financiële steun te verlenen voor een bedrag van 89,769 miljoen euro. Na de begrotingsprocedure in de Raad en het Europees Parlement werd de subsidie op 29 september 2008 aan Griekenland uitgekeerd.

Slovenië

Medio september 2007 werden delen van Slovenië door hevige regen en storm getroffen, die zware overstromingen en grondverschuivingen veroorzaakten. De ramp bracht aanzienlijke schade toe aan de infrastructuur, overheids- en particuliere gebouwen, bedrijven en de landbouw. De Sloveense autoriteiten hebben op 19 november 2007 een aanvraag voor SFEU-steun ingediend. De totale directe schade werd geraamd op 233,39 miljoen euro. Aangezien dit bedrag boven de voor Slovenië geldende drempel van 164,27 miljoen euro (d.w.z. 0,6% van het BNI) lag, werd de ramp aangemerkt als "grote natuurramp". Op 3 maart 2008 heeft de Commissie voorgesteld financiële steun te verlenen voor een bedrag van 8,254 miljoen euro. Na de begrotingsprocedure in de Raad en het Europees Parlement werd de subsidie op 12 december 2008 aan Slovenië uitgekeerd.

Cyprus

In 2008 heeft Cyprus te lijden gehad onder een droogteperiode die ernstige gevolgen heeft gehad voor de levensomstandigheden, de economie en het milieu. De Cypriotische autoriteiten hebben op 1 juli 2008 een aanvraag voor SFEU-bijstand ingediend en die op 16 oktober 2008 vervolledigd. Dit was de eerste aanvraag in verband met droogte. Volgens de verordening moet een aanvraag uiterlijk tien weken na de datum waarop de eerste met de ramp verband houdende schade zich heeft voorgedaan, worden ingediend. Tegen de achtergrond van een driejarige periode van ongewoon schaarse regenval bereikte de droogte op het einde van het regenseizoen in april 2008 haar hoogtepunt. De Commissie was daarom van oordeel dat 22 april 2008, namelijk tien weken vóór ontvangst van het verzoek, kon worden aanvaard als begindatum van de grote ramp.

De Cypriotische autoriteiten schatten de totale directe schade na 22 april 2008 op 176,15 miljoen euro. Aangezien dit bedrag boven de voor Cyprus geldende drempel van 84,673 miljoen euro (d.w.z. 0,6% van het BNI) lag, werd de droogte aangemerkt

als "grote natuurramp". De Commissie stelde vast dat het bij de crisis om een "grote ramp" ging, die het hele grondgebied van het land had getroffen. Vanaf april-mei 2008 had de overheid er omvangrijke noodmaatregelen tegen getroffen. De hoofdmoot van de kosten van de acties betreft het vervoer van water uit Griekenland en onmiddellijke investeringen in de infrastructuur voor watervoorziening om veilig te stellen dat ook bij een onderbreking van de watertoevoer het waterdistributienetwerk blijft functioneren. Op 24 oktober 2008 heeft de Commissie voorgesteld financiële steun te verlenen voor een bedrag van 7,605 miljoen euro.

Roemenië

In juli 2008 werd een vrij aanzienlijk deel van Roemenië getroffen door hevige regenval, die ernstige overstromingen en aardverschuivingen teweegbracht. De Roemeense autoriteiten hebben op 1 oktober 2008 een aanvraag voor SFEU-bijstand ingediend. De totale directe schade werd geraamd op 471,41 miljoen euro. Aangezien dit bedrag onder de voor Roemenië geldende drempel voor een "grote ramp" bleef (566,84 miljoen euro, d.w.z. 0,6% van het BNI van Roemenië), maar toch ongeveer 83% van die drempel uitmaakte, werd de aanvraag beoordeeld op basis van het criterium voor buitengewone regionale rampen.

De getroffen regio is een samenhangend gebied, bestaande uit vijf districten in het noordoosten van Roemenië, met 3,046 miljoen inwoners. Het grootste deel van de bevolking in het gebied was getroffen; huizen en landbouwgewassen waren geheel of gedeeltelijk verwoest. Er werd bewijsmateriaal overgelegd dat de ernstige en langdurige gevolgen voor de levensomstandigheden en de economische stabiliteit van de getroffen regio aantoonde. De basisinfrastructuur, de land- en bosbouw, de veestapel en de woningen van particulieren hebben ernstige schade geleden. De ramp heeft langdurige gevolgen voor de levensomstandigheden in de getroffen regio teweeggebracht. Ongeveer 14 644 woningen zijn vernield, de basisinfrastructuur op het gebied van water en energie is langdurig onbeschikbaar en de vervoersinfrastructuur is ernstig beschadigd, waardoor ongeveer 100 gemeenten volledig geïsoleerd zijn. Op 22 januari 2009 concludeerde de Commissie dat de aanvraag beantwoordt aan de criteria voor buitengewone regionale rampen en heeft zij voorgesteld hulp toe te kennen voor een bedrag van 11,785 miljoen euro.

3. FINANCIERING

Voor de vier aanvragen uit 2007 waarvoor de begrotingsprocedure voor het einde van het jaar nog niet was afgerond (overstromingen in het Verenigd Koninkrijk en Slovenië, bosbranden in Griekenland en een orkaan in Frankrijk/Martinique en Guadeloupe) werd gebruik gemaakt van drie gewijzigde begrotingen. De voorontwerpen van gewijzigde begroting nr. 1/2008², nr. 3/2008³ en nr. 7/2008⁴ werden door de begrotingsautoriteit op respectievelijk 9 april 2008, 5 juni 2008 en 21 oktober 2008 goedgekeurd. De subsidies konden worden uitgekeerd na goedkeuring van het subsidiebesluit en na ondertekening van de uitvoeringsovereenkomst.

² COM(2008) 15; Gewijzigde begroting 1/2008 van 9 april 2008, PB L 175 van 4 juli 2008, blz. 1.

³ COM(2008) 201; Gewijzigde begroting 3/2008 van 5 juni 2008, PB L 208 van 5 augustus 2008, blz. 1.

⁴ COM(2008) 556; Gewijzigde begroting 7/2008 van 21 oktober 2008, PB L 315 van 25 november 2008, blz. 1.

In 2008 werd voor één nieuw geval (droogte in Cyprus) een beroep op het fonds gedaan⁵. Voor elke aanvraag werd het steunbedrag bepaald via de vooraf door de Commissie vastgestelde standaardmethode die uitvoerig is uiteengezet in het Jaarverslag 2002/2003. In 2008 werden de volgende steunbedragen betaald:

Begunstigde staat	Ramp	Categorie	Steunbedrag (EUR)
Verenigd Koninkrijk	Overstroming	groot	162 387 985
Griekenland	Bosbranden	groot	89 769 009
Slovenië	Overstroming	groot	8 254 203
Frankrijk (Martinique en Guadeloupe)	Orkaan	regionaal/ ultraperifeer	12 780 000
Cyprus	Droogte	groot	7 605 445
Totaal			280 796 642

Voor een in 2008 ontvangen aanvraag uit Roemenië (overstroming) kon de begrotingsprocedure niet voor het einde van het jaar worden afgerond. Voor deze aanvraag heeft de Commissie het voorontwerp van gewijzigde begroting nr. 1/2009 ingediend⁶; in het volgende jaarverslag zal hierover verslag worden uitgebracht.

4. AFSLUITINGEN

Artikel 8, lid 2, van de verordening bepaalt dat de begunstigde staat uiterlijk zes maanden na afloop van de termijn van één jaar na de datum van uitbetaling van de subsidie een verslag over de financiële uitvoering van de subsidie (hierna: "uitvoeringsverslag") met een verantwoordingsstaat van de uitgaven (hierna: "validiteitsverklaring") moet overleggen. Aan het einde van deze procedure gaat de Commissie over tot de afsluiting van de steun uit het fonds.

Wat betreft de afsluiting van de steun voor de Zweedse aanvraag in verband met de storm "Gudrun" in 2005, waarvoor het uitvoeringsverslag op 17 en 20 oktober 2007 werd ontvangen, heeft de Commissie geconstateerd dat voor 66 455 534 euro aan uitgaven zijn gedeclareerd. Aangezien de totale financiële bijstand 81 724 975 euro beliep, werd het saldo van 15 269 441 euro teruggevorderd. De Commissie heeft de steun op 8 juli 2008 afgesloten.

In 2008 heeft de Commissie definitieve uitvoeringsverslagen voor in 2006 verleende subsidies ontvangen van Bulgarije (in verband met de overstromingen in mei en augustus 2005), Roemenie (in verband met de overstromingen in april en juli 2005) en Oostenrijk (in verband met de overstromingen in augustus 2005). Aan het eind van de periode waarop dit jaarverslag betrekking heeft, was de beoordeling van deze uitvoeringsverslagen nog niet afgerond.

⁵ COM(2008) 732; Gewijzigde begroting nr. 10/2008 van 18 december 2008, PB L 27 van 30 januari 2009, blz. 91.

⁶ COM(2009) 22.

DEEL 2: VERSLAG OVER DE ERVARING DIE DE AFGELOPEN ZES JAAR MET HET NIEUWE INSTRUMENT IS OPGEDAAN

1. INLEIDING

Na de grote overstromingen in Midden-Europa in 2002 werd het SFEU opgezet om op te treden bij dergelijke gebeurtenissen in de EU en in landen waarmee toetredingsonderhandelingen zijn geopend. In de eerste zes jaar heeft het fonds ertoe bijgedragen dat de financiële lasten van de door rampen getroffen landen zijn verlicht, en heeft het aanbieden van hulp en aanvullende middelen in tijden van tegenspoed het beeld dat de burger van de Unie heeft, goed gedaan.

Na een diepgaande analyse van de werking van het fonds heeft de Commissie in april 2005 een voorstel voor een herziene verordening ingediend. De hoofdpunten van het voorstel zijn een verruimd toepassingsgebied, zodat de Gemeenschap ook in 't geweer kan komen bij andere rampen dan natuurrampen, de verstrekking van voorschotten, zodat sneller kan worden gereageerd en de zichtbaarheid van de steun door de Unie wordt vergroot, en een vereenvoudiging door de invoering van duidelijkere criteria voor de activering van het fonds.

2. ALGEMENE RESULTATEN VAN DE TENUITVOERLEGGING VAN HET FONDS

Sinds de oprichting van het fonds in 2002 heeft de Commissie 62 aanvragen voor financiële steun uit 21 verschillende landen ontvangen. Van deze aanvragen vallen er 21 in de categorie "grote rampen", 39 in de categorie "regionale rampen" en twee onder de criteria "buurlanden". Van deze aanvragen hebben er 31 geresulteerd in de toekenning van financiële steun voor een totaalbedrag van ruim 1,5 miljard euro. De Commissie heeft 29 verzoeken afgewezen en twee aanvragen werden door de aanvragende staten ingetrokken. De verzoeken hadden betrekking op zeer uiteenlopende natuurrampen, zoals stormen, overstromingen, aardbevingen, een vulkaanuitbarsting, bosbranden en droogte. Bijlage 2 geeft een overzicht van alle sinds 2002 ontvangen aanvragen.

Zoals het statistisch overzicht hieronder laat zien, heeft de ervaring sinds 2002 uitgewezen dat de meeste aanvragen voor SFEU-steun niet worden ingediend voor grote rampen, die het belangrijkste toepassingsgebied van het fonds vormen, maar op grond van de uitzonderingscriteria voor regionale rampen. Aan deze criteria – die de Commissie uit hoofde van de verordening "met de grootste zorgvuldigheid" moet toetsen – is relatief moeilijk te voldoen. Het aandeel afgewezen aanvragen is bij de regionale (buitengewone) criteria nog steeds hoog (ongeveer twee derde). Daarentegen zijn de aanvragen in verband met grote rampen, waarvoor enkel een kwantitatief criterium geldt, alle positief beoordeeld.

Statistisch overzicht

Totaal aantal aanvragen waarvan grote rampen regionale rampen buurlandcriterium	62 21 39 2	34% van de aanvragen 63% 3%
Ingewilligde aanvragen Afgewezen aanvragen Ingetrokken aanvragen	31 29⁷ 2	50% van de aanvragen 47% 3%

3. BEPERKINGEN EN ZWAKKE PUNTEN IN DE WERKING VAN HET FONDS

Hoewel het fonds over het algemeen goed heeft gefunctioneerd, wijst de in de eerste zes jaar opgedane ervaring uit dat de werking van het fonds belangrijke beperkingen en zwakke punten kent. Deze houden verband met de trage beschikbaarstelling van financiering door het fonds, de transparantie van de criteria voor het inschakelen van het fonds in geval van "regionale rampen" en het feit dat het fonds zich beperkt tot natuurrampen.

Snelheid

De zaken die aan de orde zijn gesteld in verband met de snelheid, zijn inherent aan de in de verordening vastgelegde voorwaarden en procedures. Het Solidariteitsfonds van de EU wordt vaak verkeerdelijk aangezien voor een instrument voor snelle respons, maar daarvoor was het niet bedoeld. Het is een herfinancieringsinstrument voor kosten die de nationale autoriteiten al hebben gemaakt. Om te beginnen dient men te bedenken dat de Commissie het Solidariteitsfonds niet op eigen initiatief kan inschakelen. Zij moet een formele aanvraag van de nationale autoriteiten afwachten, en die benutten geregeld de volle tien weken vanaf het begin van de ramp die de verordening toestaat om hun aanvraag in te dienen. In de meeste gevallen moet de Commissie om aanvullende informatie vragen. Ten tweede is het geld van het Solidariteitsfonds niet onmiddellijk op de EU-begroting beschikbaar. Het moet worden bijeengebracht door een extra financiële inspanning van de lidstaten buiten hun normale EU-bijdragen om. Voordat de hulp kan worden betaald, moet de Commissie de Raad en het Europees Parlement verzoeken een gewijzigde begroting goed te keuren, en dat is een vrij logge procedure (die doorgaans twee tot vier maanden in beslag neemt).

Transparantie

De definitie van "regionale ramp" in de verordening is nogal vaag en het is moeilijk om een aanvraag in te dienen die aan de voorwaarden voldoet. Wanneer de drempel voor een "grote ramp" niet wordt gehaald, kan het fonds bij wijze van uitzondering

⁷ Van de 29 afgewezen aanvragen hadden er 27 betrekking op "regionale rampen".

worden ingeschakeld als een buitengewone regionale ramp de meerderheid van de bevolking in een regio treft en als die ernstige en blijvende gevolgen heeft voor de economische stabiliteit en de levensomstandigheden van die regio. Volgens de verordening moet de Commissie aanvragen in verband met een regionale ramp "met de grootste zorgvuldigheid" onderzoeken. Bijgevolg besteden de lidstaten en de Commissie veel tijd en moeite aan respectievelijk de voorbereiding en de beoordeling van aanvragen ten behoeve van kleinschaliger regionale rampen, die dan uiteindelijk in de meeste gevallen toch worden afgewezen.

Toepassingsgebied

Binnen de bestaande instrumenten is het extreem moeilijk of zelfs onmogelijk om op Europees niveau adequaat te reageren op crises die niet door de natuur worden veroorzaakt, zoals blijkt uit industriële ongelukken, zoals de olieramp met de Prestige, en terroristische aanslagen, zoals de bomaanslagen in Madrid in maart 2004. Het is op dit moment evenmin mogelijk in het kader van het SFEU hulp te verlenen in geval van een ernstige bedreiging van de volksgezondheid, zoals een SARS-epidemie in Europa of een ongeluk zoals in Tsjernobyl, die met gemak de responscapaciteit van de individuele landen te boven gaat.

Risicopreventie

De Commissie zal nagaan hoe risicopreventie beter in de verordening kan worden geïntegreerd.

4. HET VERSLAG VAN DE REKENKAMER OVER HET SOLIDARITEITSFONDS

In 2008 heeft de Europese Rekenkamer de resultaten gepresenteerd van een doelmatigheidscontrole van het SFEU. Daarbij werd onderzocht hoe snel, efficiënt en flexibel het fonds steun verleent en of de ontvangende lidstaten met het fonds tevreden waren. Hiertoe onderzocht de Rekenkamer alle aanvragen die tot eind 2006 naar het fonds zijn gezonden en verrichtte zij een enquête door de aanvragende landen vragenlijsten toe te sturen. Het verslag werd op 18 juni 2008 door de Rekenkamer gepubliceerd (Speciaal Verslag nr. 3/2008)⁸.

De Rekenkamer constateerde dat de directe kosten voor het beheer van het fonds door de Commissie laag zijn en dat het fonds dus efficiënt werkt. De administratieve procedures waren gereduceerd tot een niveau dat waarborgt dat de procedures efficiënt zijn voor de begunstigde staten. Wat betreft de flexibiliteit trof de Rekenkamer geen gevallen aan waarin de Commissie een gebrek aan flexibiliteit toonde bij de behandeling van steunaanvragen. Er werd evenwel opgemerkt dat het voor "regionale rampen" (in tegenstelling tot "grote rampen") moeilijker is aan de voorwaarden voor een succesvolle aanvraag te voldoen. Het verslag noemt ook de vage definitie van regionale ramp in de verordening en een gebrek aan duidelijkheid in de motivering van de afwijzing van aanvragen voor dergelijke rampen. Het voornaamste punt van kritiek van de Rekenkamer betrof het gebrek aan snelheid van het instrument. Het tijdsverloop tussen de aanvraag en de betaling bedroeg doorgaans

⁸ "Het Solidariteitsfonds van de Europese Unie: hoe snel, efficiënt en flexibel is het?" PB C 153 van 18.6.2008.

ongeveer een jaar. De Rekenkamer vond daarom dat het fonds niet snel reageerde. Ondanks het langdurige proces dat moet worden doorlopen om steun uit het fonds te verkrijgen, waren de staten die geld hadden ontvangen tevreden tot zeer tevreden. De Rekenkamer constateerde derhalve dat het fonds zijn onderliggende doelstelling, in tijden van nood solidariteit met de lidstaten te betonen, bereikt. De Commissie kreeg de aanbeveling aanvragers gedetailleerde richtsnoeren te verstrekken en advies te geven over de wijze waarop snel informatie kan worden verschaft om te garanderen dat vertragingen bij de behandeling van de aanvragen worden vermeden.

De Commissie stemt in met de aanbeveling van de Rekenkamer. Zij heeft richtsnoeren voor aanvragende landen gepubliceerd en nauwkeurig uitgelegd hoe zij de bepalingen van de verordening toepast. Teneinde de procedure te vereenvoudigen en vertragingen bij het verstrekken van informatie te helpen vermijden, heeft de Commissie voor het indienen van aanvragen een standaardformulier en een gedetailleerd richtsnoer ontwikkeld. Beide documenten zijn beschikbaar op de speciale website van het Solidariteitsfonds (http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/solidar/solid_en.htm). De Commissie stemt in met de aanbeveling van de Rekenkamer om rechtstreeks contact op te nemen met de instantie die verantwoordelijk is voor het opstellen van de aanvraag. Veel aanvragen werden echter "ad hoc" ingediend, zonder dat de aanvragende staten vooraf enig contact met de Commissie zochten. Om het eerste contact van potentiële aanvragende landen te vergemakkelijken, heeft de Commissie op haar website van het Solidariteitsfonds haar contactgegevens vermeld.

Al met al is de Commissie van mening dat de kritische opmerkingen van de Rekenkamer over het gebrek aan snelheid van het instrument en de behandeling van regionale rampen de noodzaak onderschrijven van een herzien instrument met eenvoudigere en duidelijkere criteria voor de activering ervan in kortere tijd, zoals voorgesteld door de Commissie.

5. CONCLUSIES: VERBETERING VAN DE WERKING VAN HET INSTRUMENT

Hoewel het fonds over het algemeen goed heeft gewerkt, vooral bij grote natuurrampen waarvoor het oorspronkelijk bedoeld was, onderstrepen de tot dusverre opgedane ervaringen dat het instrument verder moet worden uitgebouwd. Dit betreft met name het gebrek aan snelheid waarmee financiering beschikbaar wordt gesteld aan de begunstigde staten, en de transparantie van de criteria voor activering van het fonds bij regionale rampen. Op beide punten wordt door de Rekenkamer geattendeerd. Daarnaast zou het instrument verbeterd kunnen worden om op EU-niveau adequaat te reageren op grote crises die niet door de natuur worden veroorzaakt. Daarom heeft de Commissie op 6 april 2005 haar voorstel voor een nieuwe verordening inzake het Solidariteitsfonds goedgekeurd, dat op brede steun van het Europees Parlement kon rekenen. Dit voorstel verruimt het toepassingsgebied van het fonds en introduceert een aantal wijzigingen in het functioneren ervan.

Het fonds transparanter maken

De Commissie blijft voorstander van verbetering van de transparantie en vereenvoudiging van de criteria voor de activering van het Solidariteitsfonds. Voor

de nationale autoriteiten zal het duidelijk zijn in welke situaties zij steunverlening uit het fonds kunnen verwachten om de gevolgen van een ramp te boven te komen. Een belangrijk element is daarom een nieuwe vaststelling van de criteria voor activering van het fonds. Het voorstel om de drempel te verlagen (tot 1 miljard euro of 0,5% van het BNI als dat lager is) en tegelijk de buitengewone steunverlening voor regionale rampen af te schaffen zal de transparantie van het fonds ten goede komen en teleurstellingen voorkomen wanneer aanvragen worden afgewezen. Een mogelijk alternatief, gebaseerd op de bestaande verordening met behoud van de mogelijkheid het fonds voor regionale rampen te activeren, zou zijn een duidelijke kwantitatieve drempel voor regionale rampen in te voeren, d.w.z. een percentage van het regionale bbp (NUTS I of NUTS II). Beide opties zouden activering van het fonds mogelijk maken op grond van één duidelijk criterium – de omvang van de schade – in al die gevallen waar echt behoefte bestaat aan Europese solidariteit, ook voor de rampen waarvoor thans het lastige regionale criterium wordt gehanteerd. Met een dergelijke verandering zou gelijke behandeling gegarandeerd zijn en zouden de lidstaten de kansen van een aanvraag beter kunnen inschatten. Het daaruit voortvloeiende lagere afwijzingspercentage (bijna twee derde in het geval van regionale rampen) zou ook bijdragen tot het positieve beeld van het fonds als solidariteitsinstrument.

Snellere respons bij rampen

Om sneller te kunnen reageren zouden bepaalde verbeteringen in het functioneren van het fonds kunnen worden overwogen die het mogelijk maken onmiddellijk maatregelen te nemen door een voorschot te betalen zodra het getroffen land een steunverzoek heeft ingediend. Dit wordt beschouwd als een voorschot op de steun die toegekend wordt na afronding van de beoordelings- en begrotingsprocedure. Duidelijke en transparante criteria voor de activering van het fonds zijn echter een eerste voorwaarde voor een snellere respons bij rampen, aangezien de aanvragende staat het voorschot aan de Commissie moet terugbetalen als de aanvraag niet wordt gehonoreerd.

Verruiming van het toepassingsgebied

Bij grote rampen die niet door de natuur worden veroorzaakt, verwacht de burger terecht dat de EU aanwezig is en helpt – getuige oproepen op politiek niveau aan het adres van de EU om in actie te komen. De Commissie is daarom van mening dat het Solidariteitsfonds in actie moet kunnen komen bij een grote crisis, ongeacht de aard of oorsprong ervan. Het voorstel voor een nieuwe verordening van 2005 verruimt het toepassingsgebied van het SFEU tot gevaren voor de volksgezondheid, terroristische aanslagen en industriële/technologische rampen (binnen het jaarlijkse uitgavenplafond van het SFEU).

Vorderingen

Hoewel er bij de Raad sinds 2005 geen schot zit in de behandeling van de voorgestelde herziene verordening inzake het Solidariteitsfonds, blijft de Commissie bereid actief mee te zoeken naar een compromis. Het doel is punten te vinden waarop een compromis gevonden zou kunnen worden, zodat de Commissie haar voorstel vervolgens kan wijzigen. Daarom doet zij een beroep op de Raad en het Europees Parlement het voorstel van de Commissie van 2005 in het licht van dit verslag

opnieuw te bestuderen teneinde de Commissie in staat te stellen in 2009 met een gewijzigd voorstel te komen.

BIJLAGE 1: AANVRAGEN EU-SOLIDARITEITSFONDS IN 2008

Aanvragend land	UK	FR	EL	SI	CY	RO
Naam en aard van ramp	Overstroming	Storm "Dean"	Bosbranden	Overstroming	Droogte	Overstroming
Datum eerste schade	12.6.07	17.8.07	23.8.07	18.9.07	22.4.2008	24.7.2008
Datum aanvraag*	20.8.07	26.10.07	30.10.07	19.11.07	1.7.2008	1.10.2008
Volledige informatie beschikbaar op	22.10.07	-	20.12.07	-	-	-
Drempel voor grote rampen (mln. €)	3 266,629	3 266,629	1 066,497	164,272	84,673	566,84
Totale directe schade (mln. €)**	4612	511,2	2118,27	223,28	176,15	471,41
Categorie	groot	regionaal	groot	groot	groot	regionaal
Schade/drempel	141,19%	15,65%	198,62%	135,92%	208,03 %	83,16%
Kosten van subsidiabele noodacties (mln. €)**	356,7	119,9	1007	154,39	59,45	390,81
Subsidiabele kosten/totale schade	7,73%	23,45%	47,52%	69,15%	33,74%	82,9%
Steun/subsidiabele kosten	45,53%	10,66	8,91%	4,95%	12,79%	3,01%
Steunpercentage (% van totale schade)	3,52%	2,5	4,24%	3,42%	4,31%	2,49%
Datum van subsidiebesluit	17.6.2008	25.11.2008	8.9.2008	22.9.2008	2009	2009
Datum van uitvoeringsovereenkomst	7.8.2008	11.12.2008	8.9.2008	7.11.2008	2009	2009
Verleende steun (EUR)	162 387 985	12 780 000	89 769 009	8 254 203	7 605 445	11 785 377

* Registratie van initiële aanvraag bij de Commissie

** Zoals goedgekeurd door de Commissie

BIJLAGE 2: AANVRAGEN EU-SOLIDARITEITSFONDS SINDS 2002

Jaar	Land		Soort ramp	Schade (mln. euro) ⁹	Categorie	Verleende steun (mln. euro)
2002	1	AT	Overstroming	2 900	groot	134
	2	CZ	Overstroming	2 300	groot	129
	3	FR	Overstroming (Gard)	835	regionaal	21
	4	DE	Overstroming	9 100	groot	444
Totaal steun 2002						728
2003	1	ES	Olielek (Prestige)	436	regionaal	8,626
	2	IT	Aardbeving (Molise/Apulië)	1 558	regionaal	30,826
	3	IT	Vulkaanuitbarsting (Etna)	894	regionaal	16,798
	4	IT	Overstroming (Noord-Italië)	1 900	(groot)	Afgewezen (termijn)
	5	GR	Slecht winterweer	niet duidelijk	(groot)	Afgewezen (termijn)
	6	PT	Bosbranden	1 228	groot	48,539
	7	FR	Bosbranden (Zuid-Frankrijk)	531	(regionaal)	Afgewezen
	8	ES	Bosbranden (Portugese grens)	53	buurland	1,331
	9	MT	Overstroming	30	groot	0,961
	10	IT	Overstroming (Friuli Venezia-Giulia)	525	regionaal	Afgewezen
Totaal steun 2003						107,081
2004	1	FR	Overstroming (Rhônedelta)	785	regionaal	19,625
	2	ES	Overstroming (Malaga)	73	(regionaal)	Afgewezen
	3-9	ES	Bosbranden (7 aanvragen)	(480)	(regionaal)	Alle 7 afgewezen
	10	SK	Overstroming	29	(regionaal)	Afgewezen
	11	SI	Aardbeving	13	(regionaal)	ingetrokken
Totaal steun 2004						19,625

⁹ Schuingedrukte gegevens door de Commissie te controleren of te bevestigen.

Jaar	Land		Soort ramp	Schade (mln. euro)	Categorie	Verleende steun (mln. euro)
2005	1	SK	Storm (Tatras)	203	groot	5,668
	2	IT	Overstroming (Sardinië)	(223, te hoog geraamd)	(regionaal)	Afgewezen
	3	EE	Storm	48	groot	1,29
	4	LV	Storm	193	groot	9,487
	5	SE	Storm "Gudrun"	2297	groot	81,725
	6	LT	Storm	15	buurland	0,379
	7	EL	Overstroming Evros	(112)	(regionaal)	Afgewezen
	8	RO	Voorjaarsoverstroming	489	groot	18,798
	9	BG	Voorjaarsoverstroming	222	groot	9,722
	10	BG	Zomeroverstroming	237	groot	10,632
	11	RO	Zomeroverstroming	1050	groot	52,4
	12	AT	Overstroming (Tirol/Vorarlberg)	592	regionaal	14,799
Totaal steun 2005						204,891
2006	1	UK	Explosie olieopslag Buncefield	(700)	(regionaal)	ingetrokken
	2	EL	Overstroming Evros	372	regionaal	9,306
	3	HU	Overstroming	519	groot	15,064
	4	ES	Bosbranden in Galicië	(91)	(regionaal)	Afgewezen
Totaal steun 2006						24,370
2007	1	DE	Storm "Kyrill"	4750	groot	166,9
	2	FR	Réunion Cycloon "Gamede"	211	regionaal	5,29
	3	ES	Overstroming El Hierro	(18)	(regionaal)	Afgewezen
	4	ES	Overstroming La Mancha	66	(regionaal)	Afgewezen
	5	UK	Overstroming	4 612	groot	162,387
	6	CY	Bosbranden	38	(regionaal)	Afgewezen
	7	ES	Bosbranden Canarische Eilanden	144	(regionaal)	Afgewezen
	8-16	IT	9 aanvragen voor bosbranden in 9 regio's	-	(regionaal)	Niet ontvankelijk, termijn verstreken
17	FR	Storm "Dean"/Martinique	509	regionaal	12,78	

Jaar	Land		Soort ramp	Schade (mln. euro)	Categorie	Verleende steun (mln. euro)
	18	EL	Bosbranden	2 118	<i>groot</i>	89,769
	19	SI	Overstroming	233	<i>groot</i>	8,254
Totaal steun 2007						445,38
2 0 0 8	1	CY	Droogte	165,4	<i>groot</i>	7,605
	2	RO	Overstromingen	471,4	<i>regionaal</i>	11,785